

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 22/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 28/2022 vp
- lakivaliokunta LaVL 20/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Antti Makkonen, valtiovarainministeriö
- johtava lakimies Sanna Atrila, Finanssivalvonta
- osastopäällikkö Katja Taipalus, Suomen Pankki
- ylitarkastaja Silja Kantonen, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- ylitarkastaja Matti Laiho, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- lakimies Fanni Teinilä, Rahoitusvakaussvirasto
- johtaja Terhi Holmström, Verohallinto
- johtava asiantuntija Helena Hynynen, Verohallinto
- lainsäädäntöasiantuntija Heidi Oikarinen, Verohallinto
- ryhmäpäällikkö Paula Hannula, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- toimitusjohtaja Jussi Pajala, Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj
- toimitusjohtaja Peter Sjöberg, Santander Consumer Finance Oy
- johtaja Sami Aarnio, Suomen Hypoteekkiyhdistys
- toimitusjohtaja Juha A. Pantzar, Takuusäätiö sr
- asiantuntija Anmari Brink Pacius, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Teija Kaarlela, Finanssiala ry
- vaikuttamistyön päällikkö Tiina Vyyryläinen, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

- professori Panu Kalmi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tilastokeskus

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- professori Vesa Puttonen

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki positiivisesta luottotietorekisteristä. Positiiviseen luottotietorekisteriin talletettaisiin tietoja luonnollisen henkilön luotoista ja tuloista. Rekisterin avulla luotonantaja voisi nykyistä helpommin ja luotettavammin arvioida lainanhakijan kykyä maksaa luotto takaisin. Rekisterin käyttötarkoituksia olisivat tietojen käyttö luotonannossa sekä rahoitusvakauden ja rahoitusmarkkinoiden seurannassa ja valvonnassa.

Laissa säädettäisiin rekisterinpitäjistä, rekisteriin tallettavista tiedoista, velvollisuudesta ilmoittaa tiedot rekisteriin, tietojen luovutuksesta rekisteristä sekä lain sisältämien velvoitteiden valvonnasta. Rekisterinpitäjä olisi Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö. Tietojen ilmoitusvelvollisuuden osalta valvontaviranomaisina toimisivat Finanssivalvonta ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutoksia kuluttajansuojalakiin, luottotietolakiin ja tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin.

Ehdotettu laki positiivisesta luottotietorekisteristä on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022. Lakia sovellettaisiin kuitenkin porrastetusti. Ehdotetut kuluttajansuojalain ja luottotietolain muuttamista koskevat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2024 ja ehdotettu tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamista koskeva laki 1.1.2023.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Sääntelyn tausta ja tavoitteet

Hallituksen esityksessä ehdotettu luottotietorekisteri on yksi keskeisistä hallitusohjelman sisältämistä ylivelkaantumisen torjuntaan tähtäävistä toimista. Taustalla on kotitalouksien pitkään kasvanut velkaantuminen. Positiivisten luottotietojen tarvetta korostavat myös luottomarkkinoiden muuttuminen ja kansainvälinen käytäntö. Asia sisältyy myös komission vuodelle 2019 hyväksymiin maakohtaisiin talouspoliittisiin suosituksiin.

Myös talousvaliokunta on korostanut positiivisen luottotietorekisterin tarvetta ja kiirehtinyt uudistuksen valmistelua erityisesti ottaessaan kantaa maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen ly-

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

hentämiseen (TaVL 35/2021 vp — HE 109/2021 vp). Valiokunta korosti tuossa yhteydessä, että positiivinen luottotietorekisteri muodostaisi vastinparin säilytysaikojen lyhentämiseksi ja osaltaan lieventäisi ehdotetun sääntelyn mahdollisia luottokelpoisuuden arviointia heikentäviä vaikutuksia.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavassa esitetyin perusteluin ja yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyin muutoksin.

Keskeiset ehdotukset ja rekisterin soveltamisala

Tietosisältö ja soveltamisala. Positiivisen luottotietorekisterin on tarkoitus toimia luotonantajia, valvontaviranomaisia ja kansalaisia palvelevana tietokantana, jonka avulla luotonantaja voisi nykyistä paremmin arvioida luotonhakijan maksukykyä. Nykyisin luotonantajat tarkistavat suuren osan luottokelpoisuuden arviointiin tarvittavista tiedoista luotonhakijalta, ja ainoastaan osa tiedoista pystytään varmistamaan muista lähteistä. Rekisteristä olisi löydettävissä ajantasaiset tiedot henkilön luottojen määrästä ja käytettävissä olevista tuloista. Verohallinnolle säädettävä rekisterinpitotehtävä muodostuisi vastaavatyypiseksi tietopalvelutehtäväksi kuin mikä Verohallinnon Tulorekisteriyksiköllä on tällä hetkellä tulorekisterin ja tulotietojärjestelmän rekisterinpitäjänä.

Tavoitteena on kerätä positiiviseen luottotietorekisteriin mahdollisimman kattava tietosisältö luonnollisten henkilöiden luotoista ja tuloista. Ensimmäisessä vaiheessa kevästä 2024 alkaen rekisteri kattaisi luotonantajien ilmoittamat kuluttajaluotot ja asuntoluotot, jotka kuuluvat kuluttajansuojalain 7 ja 7 a luvun soveltamisalaan. Tätä voidaan pitää ylivelkaantumisen torjunnan kannalta perusteltuna lähtökohtana: luonnollisten henkilöiden ja kotitalouksien veloista suurin osa, yhteensä noin 76 prosenttia, muodostuu asuntoluotoista sekä kulutusluotoista, joita myöntävät luottolaitosten lisäksi lukuisat muut luotonantajat. Velkaantumiseen vaikuttavat kuitenkin myös muut luotot, ja toisessa vaiheessa, kevästä 2026 alkaen rekisteri kattaisi myös luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaa varten ottamat luotot.

Rekisteri sisältäisi perustiedot luotoista, lyhennystiedot, korkotiedot, vakuustiedot ja tiedot 60 päivää ylittävistä luoton maksuviiveistä sekä opintolainojen takaussaatavat. Rekisteriin tallettaisiin myös tieto velkajärjestelystä tai yrityssaneerauksesta. Luonnollinen henkilö voisi itse ilmoittaa vapaaehtoisen luottokiellon.

Rekisteriin talletettaisiin luonnollisen henkilön brutto- ja nettotulon laskennassa tarvittavat tuloja koskevat tiedot eli palkka- ja palkkiotulot sekä eläkkeet ja muut etuustulot, jotka otetaan huomioon luottokelpoisuuden arvioinnissa. Nämä tiedot siirrettäisiin rekisteriin tulotietojärjestelmästä. Muut kuin rekisteriin sisältyvät tulotiedot luotonantajat tarkistaisivat nykyiseen tapaan luotonhakijoilta. Näitä ovat osinkotulot, vuokratulot, elinkeinotoiminnan tulot sekä maa- ja metsätalouden tulot.

Positiivisen luottotietorekisterin tietoja saisi luovuttaa vain laissa nimenomaisesti säädettyihin tarkoituksiin. Tietoja luovutettaisiin luotonantajille luonnollisen henkilön luottokelpoisuuden ar-

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

viointia varten. Laissa säädettäisiin tarkkarajaisesti niistä viranomaisten tehtävistä, joita varten tietojen luovuttamista pidetään välttämättömänä.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös rekisterin laajempaan politiikkatoimia koskevaan merkitykseen: luottotietomarkkinoiden seurannan ja analyysin sekä rahoitusvakauden valvonnan näkökulmasta on olennaista, että viranomaisilla on käytettävissään kattavat, laajat ja yhdenmukaisilla määritelmillä raportoidut tiedot kaikilta luotonantajilta. Tämä parantaa analyysien tarkkuutta ja tarpeelliseksi katsottujen toimenpiteiden mitoitusta, tehokkuutta ja oikeaa kohdentamista.

Vastaavasti tietosuojaan ja oman talouden hallinnan näkökulmasta on tärkeää, että rekisteröidyillä henkilöillä on mahdollisuus saada rekisteristä kattavat tiedot taloudellisesta tilanteestaan. Tämä edistäisi kokonaisvelkaantumisen hahmottamista ja ehkäisisi ylivelkaantumista. Positiivinen luottotietorekisteri voisi siten tarjota myös kotitalouksille mahdollisuuden tarkastella omaa taloudellista tilannettaan ja muodostaa ajantasaisen kuvan oman kulutuskykynsä rajoista aiempaa helpommin. Tältä kannalta talousvaliokunta pitää tärkeänä ehdotettua sähköistä asiointipalvelua, jonka kautta luonnollisilla henkilöillä olisi pääsy tietoihin. Valiokunta korostaa samalla, että kyse on tietosuojalainsäädäntöä täydentävästä sääntelystä, joka ei rajoita esimerkiksi sellaisten henkilöiden pääsyä tietoihin, joilla ei ole mahdollisuutta sähköisen palvelun käyttöön.

Taloyhtiölainat. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota erityisesti kattavan tietosisällön merkitykseen. Positiivisen luottotietorekisterin merkitys ylivelkaantumisen torjunnassa perustuu siihen, että sen avulla voidaan muodostaa oikea ja kattava kuva henkilön taloudellisesta asemasta. Tältä kannalta merkittävänä puutteena ja rekisterin jatkokehitystarpeena voidaan pitää sitä, että rekisteri ei tässä vaiheessa kattaisi ns. taloyhtiölainoja. Taloyhtiölainojen osakaskohtaiset velkaosuudet muodostavat talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan noin 14 % kotitalouksien velan kokonaismäärästä.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella taloyhtiölainojen sisällyttäminen luottotietorekisteriin on tarkoitus toteuttaa erillisillä lainmuutoksilla siinä vaiheessa, kun huoneistotietojärjestelmän kehittämishanke sen mahdollistaa. Tämän on toisaalta arvioitu voivan viivästyttää taloyhtiölainojen sisällyttämistä rekisteriin useilla vuosilla. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu myös, että muita, nopeammin toteutettavissa olevia keinoja taloyhtiölainojen sisällyttämiseksi ei ole hallituksen esityksen perusteella harkittu, ja kuulemisessa on tuotu esille mahdollisuus toteuttaa tämä esimerkiksi laajentamalla lakimuutoksella ilmoitusvelvollisuutta rakennusliikkeisiin ja vuonna 2010 ja sen jälkeen rakennettuihin taloyhtiöihin. Tämä voisi talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella kuitenkin johtaa esimerkiksi tietoteknisiin ja tietoturvaan koskeviin kysymyksiin ja kustannusvaikutuksiin. Kyse olisi merkittävästä laajennuksesta, joka edellyttäisi myös sen arviointia, mitkä taloyhtiölainoihin liittyvät tiedot olisivat välttämättömiä yksittäisen luotonhakijan luottokelpoisuuden arvioimiseksi.

Talousvaliokunta pitää sekä ylivelkaantumisen torjunnan että luotonantajien riskinhallinnan kannalta olennaisena, että luottotietorekisteri sisältäisi kattavat tiedot luonnollisten henkilöiden luottokelpoisuuteen vaikuttavista veloista. Talousvaliokunta kiirehtii taloyhtiölainojen sisällyttämisen luottotietorekisteriin edellyttämien muutosten arviointia ja toteuttamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Lakivaliokunnan lausunto

Lakivaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausuntonsa (LaVL 20/2022 vp — HE 22/2022 vp). Lakivaliokunta on lausunnossaan kannattanut positiivisen luottotietorekisterin perustamista katsoen sen olevan tärkeä lisäkeino ylivelkaantumisen torjunnassa. Lausunnossaan valiokunta on keskittynyt ylivelkaantumisen torjuntaan, oikeusturvakysymyksiin sekä esityksen suhteeseen luottotietolakiin.

Lakivaliokunta on lausunnossaan tunnistanut tiettyjä, erityisesti oikeusturvakysymyksiin ja lakien yhteensovittamiseen liittyviä, osin teknisluonteisia muutostarpeita ja tehnyt näitä koskevia muutosehdotuksia. Talousvaliokunta pitää näitä ehdotuksia tarkoituksenmukaisina ja tarkastelee niitä jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös tietojen luovuttamiseen liittyviin riskeihin ja rekisteröidyn oikeusturvaan sekä tältä osin tietosuoja-asetuksen suoraan sovellettaviin säännöksiin. Lakivaliokunta on pitänyt ehdotettua sääntelyä rekisteröidyn oikeusturvanäkökohtien kannalta asianmukaisena. Talousvaliokunta pitää perusteltuina myös monia lakivaliokunnan esittämiä rekisterin jatkokehittämissä ehdotuksia, kuten edellä jo tarkasteltua taloyhtiölainojen sisällyttämistä rekisteriin sekä rekisteritietojen nyt ehdotettua laajemman hyödyntämisen selvittämistä ja rekisterin käyttötarkoituksen mahdollista laajentamista esimerkiksi talous- ja velkaneuvonnan lakisäätöihin tehtäviin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausuntonsa (PeVL 28/2022 vp — HE 22/2022 vp). Valiokunta on arvioinut sääntelyä erityisesti perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityisyyden suojan ja 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta perustuslakivaliokunta on pitänyt lähtökohtaisesti riittävänä, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Hallituksen esityksessä (s. 93) on katsottu, että ottaen huomioon laajamittainen luotto- ja tulotietoja koskevien tietojen käsittelyn luonne ja vaikutukset sekä tällaiseen käsittelyyn liittyvät riskit yksityiskohtaista ja tarkkarajaista sääntelyä voidaan pitää välttämättömänä ja perusteltuna yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa. Perustuslakivaliokunnalla ei ole ollut huomautettavaa hallituksen esityksessä tältä osin omaksuttuun kantaan. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin todennut, että talousvaliokunnan on syytä vielä varmistua sääntelyn sisällöllisestä yhteensopivuudesta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

Perustuslakivaliokunta viittaa lausunnossaan myös aiempaan perustuslain 15 §:ää koskevaan käytäntönsä, jossa se on pitänyt pysyvän ylivelkaantumisen estämistä ja ylivelkaantumiseen liittyvien haittojen vähentämistä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä perusteina rajoittaa omaisuuden suojaa. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että positiivisen luottotietorekisterin tavoitteita ylivelkaantuneisuuden estämisestä ja rahoitusvakauden turvaamisesta voidaan myös tässä sääntely-yhteydessä pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Tietosuoja koskevan sääntelyn arviointia

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotus tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityislainsäädäntöä, jolla käytetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa sääntelyliikkumavaraa. Positiivista luottotietorekisteriä koskeva lakiehdotus tarkoittaisi laajamittaista salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä keskitetyssä uudessa viranomaisrekisterissä. Näihin tietoihin sisältyisi suuria määriä luonnollisten henkilöiden tulo- ja velkatietoja, jotka antavat kuvan henkilön taloudellisesta asemasta. Henkilöluottotietoja voitaisiin myös luovuttaa ehdotuksen mukaan suuriakin määriä laissa säädettäviin tarkoituksiin. Ehdotetulla sääntelyllä on siten yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa kaventavaa vaikutusta. Henkilötietojen käsittely ehdotetun positiivisen luottotietorekisterin yhteydessä aiheuttaisi myös käsittelyn luonteen ja laajamittaisuuden vuoksi merkittäviä riskejä luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille. Henkilötietojen suojaan liittyviä riskejä pyrittäisiin vähentämään yksityiskohtaisella ja tarkkarajaisella sääntelyllä sekä esimerkiksi lakiehdotuksen mukaisella tietolupamenettelyllä. Hallituksen esityksessä on arvioitu yksityiskohtaisemmin sääntelyn suhdetta EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ja muuhun EU-oikeuteen sekä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja keinoja niiden vähentämiseksi.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna sitä, että lakiehdotuksen lähtökohtana on tietosuoja-asetuksen suora soveltaminen erityisesti siltä osin kuin on kyse rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuusta, rekisteröidyn oikeuksista ja valvonnasta. Kansallista sääntelyliikkumavaraa voidaan käyttää siltä osin kuin tietosuoja-asetus mahdollistaa sen. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti sääntelyliikkumavaran käyttöön olisi kuitenkin suhtauduttava pidättyvästi ja rajattava se riskiperusteisesti niihin tilanteisiin, joissa se on välttämätöntä (erit. PeVL 14/2018 vp ja sitä myöhemmät lausunnot).

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty osin eriäviä käsityksiä siitä, tulisiko nyt ehdotettua sääntelyä erityisesti rekisterinpitäjän ja luotonantajan vastuun osalta täsmentää. Talousvaliokunta yhtyy ehdotuksen lähtökohtaan siitä, että tietosuoja-asetuksen mukaisesti rekisterinpitäjän tehtävistä säättämistä tulee välttää kansallisessa laissa eikä kansallisessa laissa voida säätää rekisteröidyille uusia oikeuksia. Rekisterinpitäjän vastuusta ei voida myöskään säätää toisin kansallisessa laissa, eikä rekisterinpitäjän vastuuta ole mahdollista siirtää muulle taholle. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella valmistelun lähtökohtana on ollut, että ehdotettu rekisterisääntely ei poikkea muista vastaavista rekisterinpitotilanteista eikä siihen liity niin korkeita riskejä, että tietosuoja-asetuksen mukaisia menettelyjä koskevaa sääntelyä olisi tarpeen mukauttaa. Valiokunta pitää perusteltuna ehdotuksen lähtökohtaa siitä, että siltä osin kuin kyse on positiiviseen luottotietorekisteriin ilmoitetuista tiedoista ja niiden oikeellisuuden selvittämisestä, tietosuoja-asetuksen säännösten mukauttaminen ei ole tarpeen. Talousvaliokunta viittaa myös lakivaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan nyt käsiteltävästä lakiehdotuksesta antamiin lausuntoihin (LaVL 20/2022 vp ja PeVL 28/2022 vp) ja pitää ehdotettua sääntelyä asianmukaisena.

Rekisterin toteuttamistapa ja kustannukset

Luotonhoitokyvyn arvioimiseksi tarvittavien tietojen on perusteltua olla saatavilla yhdestä paikasta, ja ehdotettua Verohallinnon Tulorekisteriyksikköä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena rekisterinpitäjänä. Tulorekisteriyksiköllä on myös tulotietojärjestelmän toteutuksen kautta han-

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

kittua kattavaa kokemusta positiivisen luottotietorekisterin kaltaisen laajan tietojärjestelmän toteutuksesta, käyttöönosta sekä rekisterin jatkuvasta toiminnasta.

Talousvaliokunnassa keskeiseksi arvioinnin kohteiksi ovat nousseet hallituksen esityksessä esitetyt arviot rekisterin perustamis- ja ylläpitokustannuksista. Hallituksen esityksessä on arvioitu vaikutuksia valtion talousarvioesityksiin.

Rekisterin perustamisesta aiheutuisi vuosina 2021—2024 arviolta 44,1 miljoonan euron kertaluonteiset kustannukset Verohallinnolle. Toimintamenojen osalta on alustavasti arvioitu, että vuosikustannustaso kasvaisi vaihteittain ja olisi yhteensä noin 16,15 miljoonaa euroa vuodesta alkaen vuodesta 2025. Lisäksi keväällä 2026 käyttöön otettavan toisen kokonaisuuden toteutuksesta aiheutuisi arviolta noin 11,5 miljoonan euron kertaluonteiset kustannukset vuosille 2023—2026. Laajennus kasvattaisi myös vuosittaisia toimintamenoja, ja ne olisivat yhteensä noin 17,46 miljoonaa euroa alkaen loppuvuodesta 2025. Vuosittaiset toimintamenot sisältäisivät vuodesta 2025 alkaen yhteensä 63:a henkilötyövuotta vastaavat henkilöstömenot.

Vastaavanlaisia tietosuojaan ja tietoturvallisuuteen liittyviä vaatimuksia kohdistuu lukuisiin viranomaisten tietojärjestelmiin. Ehdotetun rekisterin perustamiskustannukset näyttäytyvät korkeampina kuin useimpien aiempien rekisterihankkeiden kustannukset siitä syystä, että uudet tietosuoja ja tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön vaatimukset huomioidaan jo perustamisvaiheessa. Perustamisvaiheen kustannukset ovat myös poikkeuksellisen hyvin tiedossa, koska rekisterin kehitystyö on käynnistynyt osittain samanaikaisesti lainvalmistelun kanssa.

Osa rekisterin kustannuksista saataisiin pidemmällä aikavälillä katettua sen tuloilla. Rekisterin käyttö luotonannossa olisi maksullista, ja luottotietoraporteista perittävässä maksuissa olisi tarkoitus ottaa huomioon myös perustamiskulut 10 vuoden poistoajalla. Rekisterin vuotuisten ylläpitokustannusten osalta lähtökohtana on, että luotonantajien vastattavaksi jäisi osuus, joka vastaa näille tuotettavista palveluista aiheutuvaa osuutta kustannuksista. On arvioitu, että luotonantajat voivat pyrkiä vyöryttämään kohonneita kustannuksiaan asiakashinnoitteluun. Tämä korostaa rekisterin kustannusten kriittistä arviointia sekä rekisterin tarkoituksenmukaisen toteuttamistavan ja hallinnollisen taakan välttämisen tarvetta.

Talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota järjestelmän arvioituun kustannustasoon: huolimatta rekisteriin kohdistuvista korkeista tietosuoja ja tietojenhallintaa koskevista perustelluista vaatimuksista valiokunta pitää erityisesti arvioitua tarvittavaa henkilötyövuosien määrää huomattavan korkeana. Tätä korostaa se, että rekisteri olisi merkittävästä tehtävästään ja tietosisällöstään huolimatta varsin kohdistettu ja rajattu toiminto, joka perustettaisiin Verohallinnon Tulorekisteriyksikön yhteyteen. Talousvaliokunta korostaa, että asiaa tulee kriittisesti arvioida valtion talouden kehyspäästösten ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä ja henkilötyövuosia koskevat esitykset on jokaisen esitettävän viran osalta erikseen perusteltava. Tarkoituksenmukaista henkilömäärää tulee seurata talousarvioprosessien lisäksi tulosohjausprosessissa.

Kokoavia huomioita

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella kattava positiivinen luottotietorekisteri voi parhaimmillaan torjua ylivelkaantumiskehitystä useilla mekanismeilla: luomalla kokonaiskuvan

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

luotonhakijan taloudellisesta asemasta luotonantajille, tarjoamalla velkaantumista koskevaa tietopohjaa tutkijoille ja yhteiskunnallisille päätöksentekijöille sekä antamalla yksityishenkilöille selkeämmän käsityksen omasta taloudellisesta asemastaan.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että luottotietorekisterillä voi olla vaikutusta luottojen saatavuuteen ja hinnoitteluun. Tämän seurauksena asiakas-kohtaiset erot voivat korostua nykyisestä. Tämä vastaa toisaalta myös rekisterin tarkoitusta: rekisterin tuoma läpinäkyvyys edesauttaa luotonantajaa arvioimaan luotonhakijan tilannetta ja parantaa riskienhallinnan edellytyksiä. Samalla on kuitenkin tärkeää seurata rekisterin vaikutusta luotonmyöntöprosesseihin ja niiden kustannuksiin kuluttajille.

Sekä rekisterin yhteiskunnallisten tavoitteiden, luotonantajien että velallisten kannalta on keskeistä, että rekisteristä välittyy kattava, ja ajantasainen kuva yksityishenkilöiden taloudellisesta tilanteesta. Järjestelmän kehittämisessä, sääntelyn seurannassa ja tulevaisuudessa muutoksissa erityistä huomiota on kiinnitettävä tietosisällön ja rekisterin käyttötarkoitusten kattavuuteen, tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksiin tutkimustarkoituksissa, tekniseen toimivuuteen sekä rekisterin kustannuksiin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki positiivisesta luottotietorekisteristä

18 §. Velvollisuus ilmoittautua Tulorekisteriyksikölle. Talousvaliokunta esittää, että pykälän uudeksi 2 momentiksi siirretään hallituksen esityksen 19 §:n 7 momentin mukainen sääntely tarkistettuna. Sääntely sopii asiayhteytensä vuoksi paremmin 18 §:ään, jossa säädetään velvollisuudesta ilmoittautua Tulorekisteriyksikölle. Lisäksi sääntelyä on perusteltua täsmentää siten, että siitä käy ilmi, millä perusteella Tulorekisteriyksikkö tekee päätöksen yhteyksien avaamiseksi. Uusi 2 momentti kuuluisi seuraavasti:

Tulorekisteriyksikkö tekee päätöksen yhteyksien avaamisesta tietojen ilmoittamiseksi rekisteriin, kun se on saanut riittävät tiedot ilmoitusvelvollisuuden toteutukseksi ja teknisen rajapinnan avaamiseksi.

19 §. Tietojen ilmoittaminen positiiviseen luottotietorekisteriin. Talousvaliokunta esittää pykälän 7 momentin poistamista edellä 18 §:n perusteluissa esitetyillä perusteilla.

21 §. Tietojen luovuttaminen luotonantajille. Talousvaliokunta esittää pykälän 8 momentin poistamista 27 a §:n perusteluissa esitetyillä perusteilla.

27 a §. Luotonantajan tietoon pääsyä koskeva hakemus. Lakiehdotus ei sisällä säännöksiä tietojen pyytämistä koskevasta menettelystä, vaan siihen viitataan ainoastaan hallituksen esityksen perusteluissa (s. 72). Menettelyllisen oikeusturvan takaamiseksi talousvaliokunta esittää lakiin lisättäviksi hakemusmenettelyä koskevia, esityksen perusteluihin pohjautuvia säännöksiä. Edellä esitetyn toteuttamiseksi talousvaliokunta esittää, että hakemusta koskeva sääntely sisällytetään 1. lakiehdotuksen uuteen 27 a §:ään. Kyseiseen uuteen pykälään on asiayhteyden vuoksi

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

perusteltua sisällyttää myös 21 §:n 8 momentin sääntely tarkistettuna, minkä seurauksena 21 §:n 8 momentti voidaan poistaa. Uusi 27 a § kuuluisi seuraavasti:

27 a § (Uusi) Luotonantajan tietoon pääsyä koskeva hakemus

Positiivisen luottotietorekisterin tietojen luovutuksen edellytyksenä on luotonantajan hakemuksesta annettava päätös. Hakemuksesta on käytävä ilmi tietojen käyttötarkoitus ja tarvittaessa muut oikeudelliset perusteet tiedonsaannille. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, miten tietojen suojaus on järjestetty ja miten niiden käyttöä valvotaan.

Tulorekisteriyksikkö tekee luotonantajan tiedonsaantiin oikeuttavan päätöksen, kun luotonantaja on esittänyt riittävän selvityksen yrityksestä ja sen toiminnasta, tietojen käyttötarkoituksesta sekä tietojen suojauksesta ja käytön valvonnasta, jos laissa säädetty edellytykset luotonantajan tiedonsaannille täyttyvät. Tulorekisteriyksiköllä on oikeus evätä tiedonsaanti tai peruuttaa päätös, jos tiedonluovutukselle tässä laissa tai muualla laissa säädetty edellytykset eivät täyty.

28 §. Valvontaviranomaiset ja kehotus. Talousvaliokunta esittää selvyuden vuoksi, että 1. lakiehdotuksen 28 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä käytetään sanan "ja" sijaan sanaa "tai". Lisäksi valiokunta esittää, että 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu "pyytää" korvataan asiayhteydessä asiamukaisemmalla ilmaisulla "kehottaa" ja että myös pykälän otsikkoa tarkistetaan vastaavasti. Lisäksi valiokunta ehdottaa momentissa täsmennettäväksi, että puutteet kehoitetaan oikaisemaan ”määräajassa”. Mainitulla tarkistuksilla pykälä kuuluisi kokonaisuudessaan seuraavasti:

28 § Valvontaviranomaiset ja kehotus

Edellä 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamista valvoo Finanssivalvonta. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 3 §:ssä tarkoitettujen perintätoiminnan harjoittajien ja eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen luotonantajien ja luotonvälittäjien osalta ilmoitus- ja ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamista valvoo kuitenkin Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Jos Tulorekisteriyksikkö havaitsee puutteita 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamisessa, se voi *kehoittaa* kyseessä olevaa ilmoitusvelvollista oikaisemaan puutteet *määräajassa*. Jos ilmoitusvelvollinen ei kehotuksesta huolimatta oikaise puutteita, Tulorekisteriyksikkö voi saattaa asian Finanssivalvonnan tai Etelä-Suomen aluehallintoviraston tietoon valvontatoimenpiteiden käynnistämiseksi.

32 §. Tietojen säilytysaika. Talousvaliokunta katsoo, että kertaluoton viimeisen saldon on tarkoitus säilyä rekisterissä siihen saakka, että luotto on maksettu, ja katsoo, että pykälää on tarpeen täsmentää siten, että 10 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun luoton saldoa koskevaan tietoon sovelletaan 32 §:n 1 kohdan mukaista poistoaikaa. Muussa tapauksessa voisi olla riskinä, että joissakin tilanteissa luoton saldoa koskeva viimeinen tieto voisi poistua rekisteristä liian aikaisin.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

33 a §. Muutoksenhaku. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan Tulorekisteriyksikön tekemistä hallintopäätöksistä, jotka koskevat tietojen ilmoittamista varten tarvittavan yhteyden avaamista rekisteriin ja tietoon pääsyyn oikeuttamiseen, voidaan valittaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisesti hallinto-oikeuteen. Kyseisen lain säännökset tulevat hallintoasioiden muutoksenhaussa sovellettaviksi lähtökohtaisesti ilman viittaussäännöistäkin, mutta jotta lain soveltuminen lakiehdotuksessa tarkoitettuihin päätöksiin on selvää, talousvaliokunta esittää asiaa koskevan informatiivisen viittaussäännöksen lisäämistä lakiehdotukseen seuraavasti:

33 a § Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

4. Laki luottotietolain muuttamisesta

Hallituksen esityksen 4. lakiehdotuksen sisältämät luottotietolain muutokset kohdistuvat samoihin pykäliin (1, 12 ja 17 §) kuin osa 1.6.2022 voimaan tulleista luottotietolain muutoksista. Talousvaliokunta esittää, että ajantasaistetaan 4. lakiehdotuksen säännökset 1.6.2022 voimaan tulleen lain 331/2022 mukaisiksi ja sisällytetään niihin hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset:

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 22/2022 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 22/2022 vp sisältyvät 1. ja 4. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

positiivisesta luottotietorekisteristä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Positiivinen luottotietorekisteri ja lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään valtakunnallisesta luottotietoja sisältävästä rekisteristä (*positiivinen luottotietorekisteri*), jonka tarkoituksena on varmistaa luottotietojen saatavuus jäljempänä säädettyihin käyttötarkoituksiin, sekä velvollisuudesta ilmoittaa tietoja rekisteriin ja oikeudesta saada tietoja rekisteristä.

Tämän lain tarkoituksena on torjua ylivelkaantumista varmistamalla luotettavien luottotietojen saatavuus erityisesti luotonantotilanteessa luottokelpoisuutta arvioitaessa ja parantamalla luonnollisten henkilöiden mahdollisuuksia hallita omaa talouttaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää luotettavien luottomarkkinoita kuvaavien tietojen saatavuutta rahoitusvakauden ja luottomarkkinoiden seurannassa ja valvonnassa.

2 §

Rekisterinpitäjä

Positiivisen luottotietorekisterin rekisterinpitäjä on Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö. Tulorekisteriyksikkö ja Verohallinto ovat kuitenkin yhteisrekisterinpitäjiä positiivista luottotietorekisteriä koskevan tietojärjestelmän teknisen ylläpidon, toimivuuden, tietoturvallisuuden ja kehittämisen osalta. Tulorekisteriyksikkö vastaa henkilötietojen ja niihin liittyvien luottotietojen ja muiden tietojen vastaanottamisesta, säilyttämisestä ja luovuttamisesta sekä muista luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

(EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*) rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

Tulorekisteriyksikkö ja Verohallinto hoitavat lisäksi muut niille tässä laissa säädetyt tehtävät.

3 §

Tietojen salassapito

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetut tiedot ovat ilmoitusvelvollisen nimeä ja yritys- ja yhteisötunnusta tai ulkomaista organisaatitunnistetta lukuun ottamatta salassa pidettäviä. Positiiviseen luottotietorekisteriin sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, säädetään, kuitenkin siten, että ilmoitusvelvollisten nimeä ja yritys- ja yhteisötunnusta tai ulkomaista organisaatitunnistetta lukuun ottamatta tietoja positiivisesta luottotietorekisteristä saadaan luovuttaa ainoastaan tässä laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin sekä julkisuuslain 11 ja 12 §:ssä sekä 26 §:n 3 momentissa ja 29 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädettyihin käyttötarkoituksiin.

Sen estämättä, mitä julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tulorekisteriyksikkö voi saattaa ilmoitusvelvollisen nimen ja yritys- ja yhteisötunnuksen tai ulkomaisen organisaatitunnisteen yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta. Henkilötietoja voidaan hakea sähköisen tietoverkon kautta vain yksittäisinä hakuina.

2 luku

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletettavat tiedot

4 §

Tiedot luonnollisista henkilöistä

Positiiviseen luottotietorekisteriin on ilmoitettava tiedot niistä luonnollisista henkilöistä, joilla on luottoa myönnettäessä asuinpaikka Suomessa ja suomalainen henkilötunnus. Positiiviseen luottotietorekisteriin saa ilmoittaa myös tiedot sellaisesta luonnollisesta henkilöstä, jolla ei ole Suomessa asuinpaikkaa, jos henkilöllä on suomalainen henkilötunnus ja luottoa myönnettäessä tuloja Suomesta tai muu erityinen side Suomeen.

5 §

Luonnollisen henkilön yksilöinti- ja yhteystiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan luonnollisen henkilön yksilöintitietoina henkilötunnus ja 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa yritys- ja yhteisötunnus.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan lisäksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 1 ja 2, 16 ja 20—22 kohdassa tarkoitettut tiedot niistä luonnollisista henkilöistä, joille on annettu suomalainen henkilötunnus, sekä kyseisissä tiedoissa tapahtuneet muutokset.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Tulorekisteriyksiköllä on oikeus päivittää väestötietojärjestelmästä tietojaan ja tarkistaa luonnollisen henkilön henkilötiedot niiden oikeellisuuden toteamiseksi. Tulorekisteriyksiköllä on oikeus päivittää ja tarkistaa positiivisen luottotietorekisterin sisältämiä luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaan liittyviä tietoja kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

6 §

Tiedot luotoista

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 7—15 §:ssä tarkoitettut tiedot sopimuksen mukaan myönnetystä:

1) kuluttajansuojalain (38/1978) 7 tai 7 a luvun soveltamisalaan kuuluvasta kuluttajaluotosta sekä siihen mainitun lain 7 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentin mukaan rinnastuvasta luotosta;

2) luotosta, maksunlykkäyksestä tai muusta vastaavasta taloudellisesta järjestelystä, joka on myönnetty muulle luonnolliselle henkilölle kuin kuluttajalle, jos siitä sopimuksen mukaan peritään korkoa tai muita kuluja.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, positiiviseen luottotietorekisteriin ei kuitenkaan talleteta tietoa:

1) luottosopimuksesta, jonka mukaan luonnollisella henkilöllä on oikeus maksaa jatkuvasti toimitettavan hyödykkeen hinta maksuerissä sopimuksen voimassaoloaikana;

2) vuokra- tai muusta sellaisesta sopimuksesta, jonka nojalla tavara luovutetaan luonnollisen henkilön hallintaan ja jonka ehtojen mukaan tavaran käteishinta ja luottokustannukset tulevat suoritetuiksi vuokrakaudella tai jonka ehtojen mukaan luonnollinen henkilö voi muutoin tulla tavaran omistajaksi sopimuksen päättyessä.

7 §

Luoton perustietoina talletettavat tiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 6 §:n mukaan rekisteriin merkittävien luottojen osalta seuraavat luoton perustiedot:

1) ilmoitusvelvollisen nimi, tämän markkinoinnissa käyttämä nimi tai aputoiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, ulkomainen organisaatiotunniste;

2) luoton numero;

3) tieto siitä, onko kyse ilmoitusvelvollisen luotonantajana myöntämästä luotosta vai vertaislainanvälittäjänä välittämästä luotosta;

4) velallisten lukumäärä;

5) luottosopimuksen tekopäivä;

6) tieto siitä, onko kyse kertaluotosta vai jatkuvasta luotosta;

7) tieto siitä, onko kyse vuokra- tai muusta sellaisesta sopimuksesta, jonka nojalla tavara luovutetaan kuluttajan hallintaan ja jonka ehtojen mukaan tavaran käteishinta ja luottokustannukset tulevat suoritetuiksi vuokrakaudella tai jonka ehtojen mukaan kuluttaja voi muutoin tulla tavaran omistajaksi sopimuksen päättyessä (*leasing-sopimus*);

8) luoton valuutta;

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

9) kuluttajaluotoissa tieto siitä, onko kyse kuluttajansuojalain 7 vai 7 a luvun soveltamisalaan kuuluvasta luotosta, sekä siitä, onko kyse mainitun lain 7 luvun 7 §:n 3 kohdassa tarkoitettusta hyödykesidonnaisesta luotosta;

10) luottosopimuksen tekemisen yhteydessä maksettavat kertakulut;

11) tieto luoton siirrosta sekä siirronsaajan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, siirronsaajan nimi ja ulkomainen organisaatiotunniste;

12) tieto luottosopimuksen päättymisestä ja päättymispäivämäärä.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan kertaluottojen osalta 1 momentissa säädetyn lisäksi seuraavat tiedot:

1) luoton käyttötarkoitus;

2) luoton lyhennystapa ja -väli;

3) luoton myönnetty ja nostettu määrä;

4) maksuohjelman mukainen viimeinen eräpäivä, jos se on tiedossa.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan jatkuvien luottojen osalta 1 momentissa säädetyn lisäksi seuraavat tiedot:

1) luottoraja;

2) luoton nostettu määrä kuukausittaisen eräpäivän jälkeisenä kalenteripäivänä tai, jos kuukausittaista eräpäivää ei ole, kuukauden viimeisenä kalenteripäivänä, sekä luoton nostetun määrän arvopäivämäärä.

Tulorekisteriyksiköllä on oikeus päivittää ja tarkistaa positiivisen luottotietorekisterin sisältämiä ilmoitusvelvollisen tietoja kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

8 §

Korkotiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 6 §:ssä tarkoitettujen luottojen osalta seuraavat luoton korkoa koskevat tiedot:

1) luotosta perittävä kokonaiskorko;

2) korkomarginaali;

3) koron määrätymisperuste;

4) koron määrätymisjakson pituus;

5) kuluttajaluottojen osalta luottosopimuksen tekohetken mukainen luoton todellinen vuosikorko;

6) kiinteän koron jakson päättymispäivä ja koron määrätymisperuste kiinteän koron jakson päättymisen jälkeen;

7) korkoputken ala- ja yläraja;

8) korkosuojaukseen perustuva korkokatto;

9) korkosuojauksen päättymispäivä.

9 §

Vakuustiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 6 §:ssä tarkoitettujen luottojen osalta vakuustietoina seuraavat tiedot:

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

- 1) tieto siitä, liittyykö luottoon vakuus;
- 2) vakuuden tyyppi;
- 3) takaajan henkilötunnus.

10 §

Lyhennystiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 6 §:ssä tarkoitettujen luottojen osalta luottosopimuksessa sovitun lyhennysvapaaajakson alku- ja päättymispäivämäärä.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan kertaluottojen osalta 1 momentissa säädetyn lisäksi seuraavat tiedot:

- 1) maksetun lyhennyksen määrä;
- 2) maksetun koron määrä;
- 3) maksetut muut luottokustannukset kuin korko;
- 4) 1—3 kohdassa tarkoitettujen suorituksen maksamispäivämäärä;
- 5) luoton saldo lyhennyksen jälkeen.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan jatkuvien luottojen osalta 1 momentissa säädetyn lisäksi 2 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettut tiedot.

11 §

Tiedot leasing-sopimuksista

Poiketen siitä mitä 7—10 §:ssä säädetään, talletetaan positiiviseen luottotietorekisteriin leasing-sopimuksista ainoastaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot sekä lisäksi seuraavat tiedot:

- 1) sopimuskauden alkupäivämäärä, jos se poikkeaa luottosopimuksen tekopäivästä;
- 2) kuukausittaisen maksuerän määrä;
- 3) kuukausittaiseen maksuerään sisältyvän koron määrä;
- 4) kuukausittaiseen maksuerään sisältyvien muiden luottokustannusten kuin koron määrä;
- 5) sopimuksen mukaisen loppukauppahinnan määrä, jos sopimus edellyttää lunastusta.

12 §

Maksuviivetiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 6 §:ssä tarkoitettujen luottojen osalta seuraavat tiedot luottoon liittyvästä vähintään 60 päivää eräpäivästä kestäneestä maksuviiveestä:

- 1) maksuerän eräpäivä;
- 2) maksuerästä maksamatta oleva määrä.

Lisäksi positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan tieto luoton eräännyttämisestä ja eräännyttämisestä, jos luotto maksuviiveen johdosta on eräännytynyt kokonaan maksettavaksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

13 §

Tiedot velkajärjestelystä ja yrityksen saneerauksesta

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan myös luotto- ja velalliskohtainen tieto siitä, että luotto kuuluu yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun maksuohjelman tai yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausohjelman piiriin tai että velkajärjestely tai saneerausohjelma on rauennut.

14 §

Tulotiedot

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan ne tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018) tarkoitettuun tulorekisteriin talletetut tiedot, jotka ovat välttämättömiä luonnollisen henkilön brutto- ja nettotulon laskennassa.

Nettotulolla tarkoitetaan suoritusta vähennettynä ennakonpidätyksellä tai lähdeverolla, tuloverolain (1535/1992) 96 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla pakollisilla vakuutusmaksuilla siltä osin kuin ne eivät sisälly ennakonpidätykseen, luontoiseduista perityillä korvauksilla sekä muilla suorituksista vähennettävillä erillä.

Tulorekisteriyksikkö vastaa brutto- ja nettotulon laskennasta.

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan myös tieto velallisen luottokelpoisuuden arvioimiseksi selvitetystä velallisen tuloista.

15 §

Vapaaehtoinen luottokiello

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan tieto luonnollisen henkilön ilmoittamasta määräaikaisesta tai toistaiseksi voimassa olevasta vapaaehtoisesta luottokiellosta.

Luottokieltomerkinnästä tulee käydä ilmi, onko merkinnän tekemisen syynä kohonnut riski henkilötietojen väärinkäytölle, luonnollisen henkilön taloudenhallintaan liittyvä syy vai muu syy.

Luonnollinen henkilö voi milloin tahansa uusia, päivittää tai poistaa luottokieltomerkinnän.

Positiivisesta luottotietorekisteristä saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tiedon vapaaehtoisesta luottokiellosta luottotietotoiminnan harjoittajille luottotietolaissa (527/2007) tarkoitettuun luottotietorekisteriin tallettamista varten sekä edelleen luovuttamista varten luottotietolain 19 §:ssä säädettyyn tarkoitukseen. Tietojen luovuttaminen edellyttää, että luonnollinen henkilö antaa tähän suostumuksensa. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin tietoja luovutetaan. Suostumuksen voi antaa ja milloin tahansa peruuttaa 27 §:ssä tarkoitettun sähköisen asiointipalvelun kautta tai ilmoittamalla tästä Tulorekisteriyksikölle. Tulorekisteriyksikön on ilmoitettava suostumuksen peruuttamisesta niille luottotietotoiminnan harjoittajille, joille luottokielloa koskeva tieto on luovutettu.

Luottokieltomerkinnän tekemisestä, poistamisesta tai muusta käsittelystä ei peritä maksua.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

3 luku

Ilmoitusvelvollisuus ja tietojen ilmoittaminen positiiviseen luottotietorekisteriin

16 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollisuus tietojen ilmoittamiseen positiiviseen luottotietorekisteriin on kuluttajaluottojen ja niihin rinnastuvien luottojen osalta seuraavilla elinkeinonharjoittajilla (*ilmoitusvelvollinen*):

1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulla valvottavalla sekä mainitun pykälän 5 momentissa tarkoitetuilla ulkomaisen ETA-valvottavan Suomessa olevalla sivuliikkeellä ja ulkomaisella valvottavalla, joka tarjoaa palveluita Suomessa sivuliikettä perustamatta;

2) eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) mukaisesti rekisteriin merkityillä luotonantajilla ja luotonvälittäjillä.

Velvollisuus tietojen ilmoittamiseen rekisteriin on lisäksi:

1) 1 momentissa tarkoitetuilla elinkeinonharjoittajilla, jos ne myöntävät luottoa muille luonnollisille henkilöille kuin kuluttajille;

2) sellaisella Suomeen tai toiseen ETA-valtioon sijoittautuneella muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla elinkeinonharjoittajalla, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammatteisesti myöntää luottoa muille luonnollisille henkilöille kuin kuluttajille, paitsi jos elinkeinonharjoittaja myöntää luottoa Suomessa vain satunnaisesti tai vain tarjoamiensa tavaroiden tai palvelujen hankkimisen rahoittamiseksi;

3) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettulla erityisrahoitusyhtiöllä.

Ilmoitusvelvollisuus on myös sellaisilla muilla elinkeinonharjoittajilla kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilla elinkeinonharjoittajilla, joille 6 §:n perusteella ilmoitettavasta luottosopimuksesta johtuvat luotonantajan oikeudet ovat siirtyneet.

17 §

Kansaneläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava positiiviseen luottotietorekisteriin opintotukilain (65/1994) 38 §:ssä tarkoitettut opintolainan takaussaatavat.

18 §

Velvollisuus ilmoittaa Tulorekisteriyksikölle

Ilmoitusvelvollisen on viimeistään kuukautta ennen tietojen ilmoittamisen aloittamista ilmoitettava Tulorekisteriyksikölle tässä laissa tarkoitetuksi ilmoitusvelvolliseksi. Ilmoittautumisvelvollisuus ei kuitenkaan koske Kansaneläkelaitosta.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Tulorekisteriyksikkö tekee päätöksen yhteyksien avaamisesta tietojen ilmoittamiseksi rekisteriin, kun se on saanut riittävät tiedot ilmoitusvelvollisuuden toteamiseksi ja teknisen rajapinnan avaamiseksi. (Uusi 2 mom.)

19 §

Tietojen ilmoittaminen positiiviseen luottotietorekisteriin

Ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoitettava positiiviseen luottotietorekisteriin 5 §:n 1 momentissa, 7—13 §:ssä, ja 14 §:n 4 momentissa tarkoitetut tiedot (*ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot*) sekä niiden muutokset, siltä osin kuin tiedot ovat kohtuullisin toimenpitein ilmoitusvelvollisen saatavilla. Kansaneläkelaitoksen tulee ilmoittaa edellä mainitut tiedot 8, 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Sellaisista luotoista, jotka kuuluvat yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 23 §:ssä tarkoitetun maksuohjelman piiriin tai jotka kuuluvat yrityksen saneerauksesta annetun lain mukaisesti vahvistettuun saneerausohjelmaan sisältyvän velkajärjestelyn piiriin, ilmoitetaan kuitenkin vain 7 §:n 1 momentissa, 9 §:ssä sekä 13 §:ssä tarkoitetut tiedot.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on ilmoitettava teknisen rajapinnan avulla.

Tiedot voidaan perustellusta syystä ilmoittaa myös muuta sähköistä tietoturvallista tapaa käyttäen.

Positiiviseen luottotietorekisteriin tehtävät ilmoitukset on varmennettava sähköisellä allekirjoituksella tai muulla hyväksyttävällä tavalla.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä 3 momentissa tarkoitetusta rajapinnasta, 4 momentissa tarkoitetusta muusta sähköisestä tietoturvallisesta tavasta ja ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseen liittyvistä menettelyistä.

~~Tulorekisteriyksikkö tekee ilmoitusvelvollista koskevan päätöksen yhteyksien avaamisesta tietojen ilmoittamiseksi rekisteriin.~~

20 §

Tietojen ilmoittamisen määräaika

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on ilmoitettava viimeistään luottosopimuksen tekemistä seuraavana kalenteripäivänä.

Luottosopimuksen tekemisen jälkeen tapahtuneista ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen muutoksista on ilmoitettava viimeistään tietojen muuttumista seuraavana toisena arkipäivänä. Muutokset 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettuun tietoon on kuitenkin ilmoitettava viimeistään silloin, kun rekisteriin seuraavan kerran ilmoitetaan 10 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

Silloin kun luottoa peritään ulosottokaaren (705/2007) mukaisessa ulosottomenettelyssä, on 2 momentissa tarkoitetut tiedot kuitenkin ilmoitettava viimeistään toisena arkipäivänä siitä, kun varat on tilitetty ilmoitusvelvolliselle ja ilmoitusvelvollinen on saanut tiedon siitä, mihin saatavaan tilitys liittyy.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

4 luku

Tietojen luovutus positiivisesta luottotietorekisteristä

21 §

Tietojen luovuttaminen luotonantajille

Kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimiseksi ja kuluttajaa koskevien tietojen ajantasaisuuden tarkistamiseksi voidaan positiivisesta luottotietorekisteristä salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 22 §:ssä tarkoitettut tiedot sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolla on kuluttajansuojalain nojalla velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus tai tarkistaa kuluttajaa koskevien tietojen ajantasaisuus.

Lisäksi rekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 22 §:ssä tarkoitettut tiedot 16 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle elinkeinonharjoittajalle:

1) velallisen luottokelpoisuuden arvioimiseksi luottosopimuksen tekemistä taikka luoton määrän tai luottorajan korottamista varten 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa;

2) velallisen luottokelpoisuuden arvioimiseksi tämän hakiessa 1 momentissa tai tämän momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa muuta ehtojen muutosta kuin luoton määrän tai luottorajan korotusta, jos muutoksen tekeminen edellyttää velallisen luottokelpoisuuden arviointia;

3) takauksen tai vierasvelkapanttauksen antamiseksi tai hyväksymiseksi, jos takaus tai panttaus annetaan rekisteriin talletettavan luoton maksamisen vakuudeksi.

Positiivisesta luottotietorekisteristä saatuja tietoja ei saa käsitellä muuta kuin sitä 1 ja 2 momentissa säädettyä tarkoitusta varten, jota varten tiedot on rekisteristä luovutettu. Luotonantaja saa kuitenkin luovuttaa sillä olevia tietoja valtiokonttorille omistusasuntolainojen valtioneuvoston asetuksella annetussa laissa (204/1996) tarkoitettua korvauksen hakemisen yhteydessä sekä takaajalle ja pantinantajalle, jos kyse on takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) 12 ja 14 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden toteuttamisesta tai jos luonnollinen henkilö on antanut suostumuksen tietojen luovuttamiselle takaajalle tai pantinantajalle.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, ei estä luotonantajaa käyttämästä positiivisesta luottotietorekisteristä saatuja, asiakkaitaan koskevia tietoja laissa säädettyjen, luottoriskien hallintaan liittyvien velvoitteidensa täyttämiseksi.

Tiedot luovutetaan teknisen rajapinnan avulla luottotietoraportin muodossa.

Tiedot voidaan perustellusta syystä luovuttaa myös muuta sähköistä tietoturvallista tapaa käytäten.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä 5 momentissa tarkoitettusta rajapinnasta ja 6 momentissa tarkoitettusta muusta sähköisestä tietoturvalisesta tavasta.

~~Tulorekisteriyksikkö tekee ennen tietojen luovuttamisen aloittamista tiedonsaantiin oikeuttavan päätöksen, josta ilmenevät luovutettavat tiedot ja niiden käyttötarkoitukset. Tulorekisteriyksiköllä on oikeus evätä tiedonsaanti tai peruuttaa päätös, jos tiedonluovutukselle tässä laissa tai muualla laissa säädettyt edellytykset eivät täyty.~~

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

22 §

Luotonantajille luovutettavat tiedot

Edellä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä tarkoitusta varten saadaan positiivisesta luottotietorekisteristä luovuttaa seuraavat ajantasaiset perustiedot:

- 1) henkilön henkilötunnus;
- 2) henkilölle luottoja myöntäneiden luotonantajien ja niitä välittäneiden vertaislainan välittäjien lukumäärä yhteensä;
- 3) henkilöllä olevien luottojen lukumäärä yhteensä;
- 4) viimeksi maksetun lyhennyksen, korkojen ja kulujen yhteismäärä kaikkien henkilön samaa valuuttaa olevien muiden luottojen kuin leasing-sopimusten osalta;
- 5) viimeksi maksetun kuukausittaisen maksuerän yhteismäärä kaikkien henkilön samaa valuuttaa olevien leasing-sopimusten osalta;
- 6) sellaisten luottojen lukumäärä yhteensä, joissa henkilö on takaajana.

Edellä 21 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tarkoitusta varten saadaan positiivisesta luottotietorekisteristä luovuttaa seuraavat ajantasaiset luottokohtaiset tiedot:

- 1) tieto siitä, onko kyse kertaluotosta vai jatkuvasta luotosta sekä onko kyse leasing-sopimuksesta;
- 2) luottosopimuksen tekopäivä;
- 3) velallisten lukumäärä;
- 4) luoton valuutta;
- 5) velallisen yritys- ja yhteisötunnus sekä toiminimi;
- 6) kertaluoton osalta luoton käyttötarkoitus, maksuohjelman mukainen viimeinen eräpäivä, luoton myönnetty ja nostettu määrä, luoton saldo lyhennyksen jälkeen, luoton lyhennysväli sekä, jos luotto maksetaan yhdessä erässä tai jos luottosopimuksen mukaan luoton viimeinen maksuerä on huomattavasti säännöllistä maksuerää suurempi, luoton lyhennystapa;
- 7) jatkuvan luoton osalta tieto luottorajan myönnetystä määrästä sekä sen viimeisimmästä nostetusta määrästä ja arvopäivämäärästä;
- 8) tieto siitä, liittyykö luottoon vakuus, sekä vakuuden tyyppi;
- 9) leasing-sopimuksen osalta sopimuksen alkupäivämäärä, jos se poikkeaa luottosopimuksen tekopäivästä, sekä sopimuksen mukainen loppukauppahinta, jos sopimus edellyttää lunastusta;
- 10) lyhennysvapaaajakson alku- ja päättymispäivä, jos jakson päättymisestä on kulunut enintään yksi vuosi;
- 11) vähintään 60 päivää viivästyneen maksuerän eräpäivä ja maksuerästä maksamatta oleva määrä sekä tieto luoton eräännyttämisestä, jos luotto sen johdosta on erääntynyt kokonaan maksettavaksi;
- 12) tieto siitä, että rekisteröity on vaatinut henkilötietojen käsittelyn rajoittamista yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan nojalla.

Sellaisista luotoista, jotka kuuluvat yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 23 §:ssä tarkoitetun maksuohjelman tai yrityksen saneerausesta annetun lain mukaisesti vahvistetun saneerausohjelman piiriin, voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ainoastaan 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa ja 2 momentin 5 ja 12 kohdassa tarkoitettut tiedot sekä tieto luoton kuulumisesta tällaisen ohjelman piiriin.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Edellä 21 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyä tarkoitusta varten saadaan positiivisesta luottotietorekisteristä luovuttaa tiedot tulorekisteristä saatujen tietojen perusteella lasketuista brutto- ja nettotuloista viimeisimmän 12 kuukauden ajalta.

Edellä 21 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tarkoitusta varten saadaan positiivisesta luottotietorekisteristä luovuttaa tieto 15 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoisesta luottokiellosta ja merkinnän tekemisen syystä.

Jos henkilö, jonka osalta tietoja rekisteristä pyydetään, on kuollut, voidaan rekisteristä salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ainoastaan tieto henkilön kuolemasta ja kuolinpäivästä.

23 §

Tiedon antaminen luonnolliselle henkilölle

Sen, joka hankkii positiivisesta luottotietorekisteristä luonnollista henkilöä koskevia tietoja käytettäväksi 21 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen, on huolehdittava siitä, että luonnollinen henkilö voi saada ennakolta tiedon tietojensa käytöstä ja siitä, mistä rekisteristä tiedot hankitaan.

Jos luonnollisen henkilön luottihakemus on hylätty positiivisesta luottotietorekisteristä saatujen tietojen perusteella, rekisteristä tietoja hankkineen on välittömästi päätöksen jälkeen ilmoitettava hänelle tällaisesta luottotiedon käytöstä ja siitä, mistä rekisteristä tiedot ovat peräisin.

24 §

Tietojen luovuttaminen erälle viranomaisille

Tulorekisteriyksikkö voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa positiivisesta luottotietorekisteristä välttämättömät tiedot viranomaisille seuraaviin tarkoituksiin:

1) Suomen Pankille Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi;

2) Rahoitusvakausvirastolle rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1, 2, 5, 6, 8 ja 9 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi;

3) Finanssivalvonnalle Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1, 2 ja 6 kohdassa sekä 3 momentin 1, 2, 4, 5, 7, 8 ja 12 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi;

4) kuluttaja-asiamiehelle sen laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamista varten;

5) Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja kilpailulain (948/2011) 4 luvussa tarkoitettua yrityskaupan sekä 4 a luvussa tarkoitettua menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tai Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 2 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohdassa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Lisäksi Tulorekisteriyksikkö voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa positiivisesta luottotietorekisteristä tietoja Tilastokeskukselle tilastojen laatimista varten.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

25 §

Tietojen luovuttaminen rekisteröidyn vaatiessa käsittelyn rajoittamista

Tiedot voidaan luovuttaa 21 ja 24 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin sen estämättä, mitä yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa henkilötietojen käsittelyä, jos rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden.

26 §

Lokitetietojen luovuttaminen

Tulorekisteriyksikkö saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ilmoitusvelvolliselle ja muulle taholle, jolle tietoja on 21 ja 24 §:n nojalla luovutettu, kyseisen ilmoitusvelvollisen tai tahon suorittamaan tietojen käsittelyyn liittyvät lokitiedot, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseisen ilmoitusvelvollisen tai tahon oman toiminnan seurantaan ja valvontaa varten. Ennen luovuttamista Tulorekisteriyksikkö voi vaatia selvityksen siitä, millä tavalla luovutettavien tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

27 §

Luonnollisen henkilön sähköinen asiointipalvelu

Luonnollisella henkilöllä on rekisterin sähköisen asiointipalvelun kautta oikeus katsella itseään koskevia positiiviseen luottotietorekisteriin talletettuja tietoja sekä saada tieto niistä vastaanottajista, joille hänen luottotietojaan on 21 §:n nojalla luovutettu, sekä 22 §:n nojalla luovutetuista tiedoista.

Luonnollisella henkilöllä on omien takausvastuidensa osalta oikeus nähdä sähköisessä asiointipalvelussa ainoastaan seuraavat positiiviseen luottotietorekisteriin talletetut päävelkaa koskevat tiedot:

- 1) ilmoitusvelvollisen nimi ja yritys- ja yhteisötunnus sekä ilmoitusvelvollisen markkinoinnissa käyttämä nimi tai aputoiminimi;
- 2) velallisen nimi;
- 3) tieto siitä, onko kyse kertaluotosta vai jatkuvasta luotosta sekä onko kyse leasing-sopimuksesta;
- 4) kertaluoton osalta luoton nykyinen saldo ja maksuohjelman mukainen viimeinen eräpäivä;
- 5) jatkuvan luoton osalta luoton käytetty määrä ja sen arvopäivämäärä.

Sähköisen asiointipalvelun kautta luonnollinen henkilö voi myös tehdä, päivittää ja poistaa 15 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoista luottokieltoa koskevan merkinnän.

Sähköisen asiointipalvelun käyttö on luonnolliselle henkilölle maksutonta.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

27 a § (Uusi)

Luotonantajan tietoon pääsyä koskeva hakemus

Positiivisen luottotietorekisterin tietojen luovutuksen edellytyksenä on luotonantajan hakemuksesta annettava päätös. Hakemuksesta on käytävä ilmi tietojen käyttötarkoitus ja tarvittaessa muut oikeudelliset perusteet tiedonsaannille. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, miten tietojen suojaus on järjestetty ja miten niiden käyttöä valvotaan.

Tulorekisteriyksikkö tekee luotonantajan tiedonsaantiin oikeuttavan päätöksen, kun luotonantaja on esittänyt riittävän selvityksen yrityksestä ja sen toiminnasta, tietojen käyttötarkoituksesta sekä tietojen suojauksesta ja käytön valvonnasta, jos laissa säädetyt edellytykset luotonantajan tiedonsaannille täyttyvät. Tulorekisteriyksiköllä on oikeus evätä tiedonsaanti tai peruuttaa päätös, jos tiedonluovutukselle tässä laissa tai muualla laissa säädetyt edellytykset eivät täyty.

5 luku

Valvonta

28 §

Valvontaviranomaiset ja kehotus

Edellä 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamista valvoo Finanssivalvonta. Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 3 §:ssä tarkoitettujen perintätoiminnan harjoittajien ja eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen luotonantajien ja luotonvälittäjien osalta ilmoitus- ja ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamista valvoo kuitenkin Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Jos Tulorekisteriyksikkö havaitsee puutteita 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamisessa, se voi kehoittaa kyseessä olevaa ilmoitusvelvollista oikaisemaan puutteet määräajassa. Jos ilmoitusvelvollinen ei kehoituksesta huolimatta oikaise puutteita, Tulorekisteriyksikkö voi saattaa asian Finanssivalvonnan tai Etelä-Suomen aluehallintoviraston tietoon valvontatoimenpiteiden käynnistämiseksi.

29 §

Valvontaviranomaisen ja Tulorekisteriyksikön tiedonsaantioikeus

Finanssivalvonnalla ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ilmoitusvelvolliselta ja Tulorekisteriyksiköltä ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamisen valvomiseksi. Tulorekisteriyksiköllä on oikeus luovuttaa tiedot omaaloitteisesti tai pyynnöstä.

Finanssivalvonnalla ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Tulorekisteriyksikölle oma-aloitteisesti tai pyynnöstä ne tiedot, jotka ovat

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

välttämättömiä 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden ja 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden noudattamiseen liittyvän valvonta-asian selvittämiseksi.

30 §

Uhkasakko

Jos ilmoitusvelvollinen laiminlyö 16, 19 ja 20 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, 18 §:ssä säädetyn ilmoittautumisvelvollisuuden tai 29 §:ssä säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja jos laiminlyönti ei ole vähäinen, valvontaviranomainen voi velvoittaa ilmoitusvelvollisen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla. Uhkasakko voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös ilmoitusvelvollisen palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii ilmoitusvelvollisen lukuun.

Uhkasakon tuomitsemista päättää valvontaviranomainen.

6 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Tiedoista perittävät maksut

Tulorekisteriyksiköllä on oikeus saada positiiviseen luottotietorekisteriin ilmoitettavat tiedot maksutta.

Edellä 24 ja 28 §:ssä tarkoitetuilla viranomaisilla on oikeus saada tässä laissa tarkoitettut tiedot maksutta.

Tietojen luovutuksesta positiivisesta luottotietorekisteristä 21 §:ssä tarkoitettulle toimijalle peritään maksu. Maksun perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

32 §

Tietojen säilytysaika

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetut tiedot poistetaan rekisteristä seuraavasti:

1) 7—9 ja 11 §:ssä sekä 10 §:n 1 momentissa, 10 §:n 2 momentin 5 kohdassa ja 14 §:n 4 momentissa tarkoitettut tiedot kertaluottojen osalta kahden vuoden kuluttua siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan maksettu;

2) 7—9 §:ssä sekä 10 §:n 1 momentissa ja 14 §:n 4 momentissa tarkoitettut tiedot jatkuvien luottojen osalta kahden vuoden kuluttua siitä, kun luottosopimus on päättynyt;

3) 10 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa ja 3 momentissa sekä 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot kahden vuoden kuluttua niiden tallettamisesta rekisteriin;

4) 12 §:ssä tarkoitettut maksuviivetiedot, kun maksuviiveen poistumista koskeva tieto on välitynyt rekisteriin, ja eräännyttämistä koskeva tieto, kun eräännytetty luotto on kokonaisuudessaan maksettu;

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

5) 13 §:ssä tarkoitetut tiedot, kun maksuohjelma tai saneerausohjelma on päättynyt tai rauennut;

6) tiedot 15 ja 21 §:n nojalla luovutetuista tiedoista viiden vuoden kuluttua tietojen luovutus-hetkestä;

7) muut 15 §:ssä tarkoitetut tiedot kuin tieto luovutetuista tiedoista, kun vapaaehtoista luotto-kieltoa koskeva merkintä on poistunut käytöstä;

8) tieto siitä, että rekisteröity on vaatinut henkilötietojen käsittelyn rajoittamista yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan nojalla tai että tietosuojavaltuutettu on antanut määräyksen käsittelyn rajoittamisesta, kun käsittelyn rajoittaminen ei ole enää tarpeen.

33 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 7—15 §:ssä tarkoitettujen positiiviseen luottotietorekisteriin talletettavien tietojen sekä 19 §:n 1 ja 2 momentin nojalla rekisteriin ilmoitettavien tietojen teknisistä ja sisällöllisistä yksityiskohdista.

33 a § (uusi)

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

34 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 6 §:n 1 momentin 2 kohta, 16 §:n 2 momentti sekä 19 §:n 4 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä joulukuuta 2025 ja 21 §:n 2 momentin 1 kohta ja 6 momentti 1 päivänä huhtikuuta 2026.

Tämän lain 16 §:n 1 ja 3 momenttia, 17 ja 18 §:ää, 19 §:n 1—3 momenttia ja 20 §:ää ja 5 lukua sovelletaan vasta 1 päivästä helmikuuta 2024 ja 15 §:ää sekä 4 lukua vasta 1 päivästä huhtikuuta 2024.

Tämän lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja luottoja myöntävän ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava Tulorekisteriyksikölle tämän lain nojalla ilmoitusvelvolliseksi luotonantajaksi aikaisintaan 2 päivänä lokakuuta 2023 ja viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2023 ja 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja luottoja myöntävän ilmoitusvelvollisen aikaisintaan 1 päivänä elokuuta 2025 ja viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2025.

Ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista voimassa olevista luottosopimuksista positiiviseen luottotietorekisteriin aikaisintaan 1 päivänä helmikuuta 2024 ja viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2024 ja 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista luottosopimuksista aikaisintaan 1 päivänä joulukuuta 2025 ja viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2026, siltä osin kuin tiedot ovat kohtuullisin toimenpitein ilmoitusvelvollisen saatavilla.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoitusvelvollisille 4 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittamisen aikataulusta.

2.

Laki

kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:n ja 7 a luvun 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 14 §:n 1 momentti ja 7 a luvun 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 14 §:n 1 momentti laissa 207/2013 ja 7 a luvun 11 §:n 1 momentti laissa 851/2016, seuraavasti:

7 luku

Kuluttajaluotot

14 §

Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus

Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (*kuluttajan luottokelpoisuus*). Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien luottotietorekisteri- ja muiden tietojen perusteella.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

7 a luku

Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot

11 §

Velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus

Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava huolellisesti kuluttajan luottokelpoisuus. Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja menoja sekä muita taloudellisia olosuhteita koskevien tarpeellisten, riittävien ja oikeasuhteisten luottotietorekisteri- ja muiden tietojen perusteella. Tietojen paikkansapitävyys on asianmukaisesti varmistettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

3.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin (53/2018) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §

Tietojen luovuttaminen positiiviseen luottotietorekisteriin

Tulotietojärjestelmästä voidaan salassapitosäynnösten estämättä luovuttaa Tulorekisteriyksikön ylläpitämään positiiviseen luottotietorekisteriin tietojen oikeellisuuden varmistamista varten sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetussa laissa (/) säädettyjen tehtävien suorittamiseksi seuraavat tiedot:

- 1) 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot;
- 2) positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen brutto- ja nettotulojen laskentaa varten välttämättömät tiedot.

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

4.

Laki

luottotietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 12 §:n 1 momentin 2 kohta ja 17 §:n 1 momentin 4 kohta,
sellaisina kuin ne ovat laissa (331/2022), ja
lisätään 1 §:ään sellaisena kuin se on laissa (331/2022), uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Positiiviseen luottotietorekisteriin tallettavista luottotiedoista ja niiden muusta käsittelystä säädetään positiivisesta luottotietorekisteristä annetussa laissa (/). Tämän lain 2 luvun säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös positiivisesta luottotietorekisteristä saatujen tietojen käsitteelyyn.

12 §

Yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot

Luottotietorekisteriin saa luonnollisesta henkilöstä tallettaa välttämättömät yksilöintitiedot sekä:

2) tiedon luottokiellosta, jonka hän itse on ilmoittanut tai jonka luottotietotoiminnan harjoittaja on vastaanottanut positiivisesta luottotietorekisteristä;

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2022 vp

17 §

Yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisajat

Luonnollisen henkilön yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

4) luonnollisen henkilön ilmoittama luottokielto heti, kun hän sitä pyytää, tai heti, kun tieto luottokiellon poistamisesta on välittynyt positiivisesta luottotietorekisteristä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 21.6.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäin sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen